УДК 351.857

DOI: 10.35340/2308-104X.2020.86-1-18

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ
СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ
РЕЛІГІЙНИМИ
ОРГАНІЗАЦІЯМИ
В УКРАЇНІ: ДЕРЖАВНО-
УПРАВЛІНСЬКИЙ ВИМІР**

ЛУКОВЕНКО І. Г.,
кандидат історичних наук, доцент
кафедри гуманітарних дисциплін
та кафедри соціології управління,
Донецький державний
університет управління

**ENSURING PROVISION SOCIAL
SERVICES BY RELIGIOUS
ORGANIZATIONS IN UKRAINE:
STATE MANAGEMENT ASPECT**

LUKOVENKO I.,
PhD in Historical Sciences,
Associate Professor of the
Department of the Humanities and
the Department of Sociology of
Management, Donetsk State
University of Management

У статті аналізується роль та місце органів публічного управління в Україні у забезпеченні та сприянні діяльності релігійних організацій у площині здійснення ними соціального служіння (надання соціальних послуг). Показано особливу роль та значення реалізації державою політики щодо релігійних організацій як одного з основних напрямків гуманітарної політики України. Визначено, що діалог держави та релігійних організацій, взаємодія держави та церкви в галузі соціальної роботи є одним з важливих елементів всієї системи державного управління в гуманітарній сфері. Визначено, що роль держави полягає у всебічному забезпеченні та сприянні соціально значущій діяльності релігійних організацій.

Ключові слова: державне управління, державно-церковні відносини, релігійні організації, гуманітарна політика, соціальна робота, соціальні послуги.

В статье анализируется роль и место органов публичного управления в Украине в обеспечении и содействии деятельности религиозных организаций при осуществления ими социального служения (предоставления социальных услуг). Показано особую роль и значение реализации государством политики в отношении религиозных организаций как одного из основных направлений гуманитарной политики Украины. Определено, что диалог государства и религиозных организаций, взаимодействие государства и церкви в области социальной работы является одним из важных элементов всей системы государственного управления в гуманитарной сфере. Определено, что роль государства заключается во всестороннем обеспечении и содействии социально значимой деятельности религиозных организаций.

Ключевые слова: государственное управление, государственно-церковные отношения, религиозные организации, гуманитарная политика, социальная работа, социальные услуги.

The article analyzes the role and place of public authorities in Ukraine in ensuring and promoting the activities of religious organizations in the

implementation of social ministries (provision of social service). The special role and importance of the implementation of the state policy in relation to religious organizations as one of the main directions of the humanitarian policy of Ukraine is shown. It was determined that the dialogue between the state and religious organizations, the interaction between the state and the church in the field of social work is one of the important elements of the entire system of government in the humanitarian sphere. It has been determined that the role of the state is to provide comprehensive support and assistance to socially significant activities of religious organizations.

Key words: *state management, state-church relations, religious organizations, humanitarian policy, social work, social services.*

Постановка проблеми. Для української держави здійснення гуманітарної політики в цілому та реалізації політики у сфері свободи совісті та діяльності релігійних організацій зокрема, є вагомим чинником її соціально-культурного, гуманітарного розвитку. А отже, співпраця держави та церкви має бути одним з пріоритетних в площині реалізації державою своїх соціально-значущих функцій. А оскільки одним найвагоміших завдань соціальної політики України є соціальний захист верств населення, то діалог держави та релігійних організацій, взаємодія держави та церкви в галузі соціальної роботи, постає одним з визначальних, вузлових елементів всієї системи державного управління в гуманітарній сфері. Тим більше, що саме релігійні організації є одними з найактивніших гравців на цьому «полі».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідницькі доробки українських науковців зосереджуються переважно на загальних питаннях функціонування державно-церковних відносин (зокрема в законодавчій площині), загальних аспектах взаємодії органів публічного управління із релігійними організаціями, співпраці самих релігійних організацій із іншими суспільними інституціями, а також проблемах здійснення окремими церквами соціального служіння. Так, окремі аспекти функцій держави в контексті забезпечення соціогуманітарної безпеки аналізуються С. Горбатюк [1], проблеми реалізації політики у сфері свободи совісті в системі державного управління аналізувалися Р. Небожук [2], питання співпраці релігійних організацій з іншими суспільними інститутами, зокрема державними, в сучасній Україні розглядаються Т. Котляровою [3], загальні питання гуманітарної політики України аналізуються Л. Сергієнко [4], соціальна діяльність релігійних організацій в контексті державотворення аналізуються Д. Мартишиним [5], загальні питання державної політики щодо релігії в цілому розглядаються Г. Музиченко [6].

Втім, дослідження проблеми в аспекті державно-управлінського забезпечення саме надання соціальних послуг релігійними організаціями в Україні все ще залишається недослідженим.

Мета статті. Метою статті є аналіз ролі та місця органів публічного управління у забезпеченні та сприянні діяльності релігійних організацій у площині здійснення ними соціального служіння (надання соціальних послуг).

Виклад основного матеріалу. Державна політика України, її зміст та функції спрямовані на узгодження інтересів, пошук компромісу і солідаризацію різних соціальних груп, зняття соціальної напруженості та забезпечення стабільності й сталого розвитку українського суспільства [1, с. 84]. Одним з важливих елементів гуманітарної політики української держави є політика у площині духовного розвитку, сфері реалізації справа на свободу совісті, вільного існування релігій, забезпечення та сприяння безперешкодному здійсненню релігійними організаціями їх статутної діяльності, формування та функціонування системи державно-конфесійних відносин.

Релігійні організації України, є важливим елементом соціального життя, соціальна інституція, що провадить свою діяльність далеко за рамками власне внутрішньо релігійних вимірів, задоволення суто релігійних, зокрема, культових потреб. Вони здійснюють активне соціальне служіння, діяльність, спрямовану на допомогу нужденним. Соціальна діяльність, зокрема, благодійницька (харитативна), милосердницька допомога, інші види соціального служіння та філантропії, виступає як один з найбільш значущих різновидів позакультової діяльності багатьох релігійних спільнот.

Не маючи такої можливості у радянські часи, релігійні організації України упродовж часу від здобуття незалежності змогли активно включитися у різні аспекти соціального життя країни. Одне з перших місць належить власне діяльності, яку мовою церкви зазвичай називають соціальним служінням, а мовою держави наданням соціальних послуг. Інколи можна зустріти тезу, що термін «соціальне служіння» взагалі є тотожним терміну «соціальна робота» [7, с. 74–76].

Соціальна складова є невід'ємним атрибутом функціонування релігійних організацій, які, як елемент соціуму, беруть участь у вирішенні назрілих соціальних питань, докладають чималих зусиль до розв'язання та вирішення проблем соціально незахищених верств населення. Хоча діяльність релігійних організацій спрямована насамперед на примноження

духовних цінностей, але дотичними до цієї сфери є й потреби соціального життя людини.

Релігійні організації як один з важливих елементів т.зв. третього сектору, є одним з провідних суб'єктів здійснення соціальної діяльності. Упродовж попередніх десятиліть українські релігійні організації опанували та активно практикують різноманітні доброчинні та милосердницькі напрямки діяльності: духовна опіка та допомога із догляду за особами, які перебувають у закладах соціального захисту (будинках для літніх людей, центрах для одиноких, будинках для дітей із фізичними та розумовими вадами тощо), створення таких установ самими церквами, робота у пенітенціарних закладах, створення реабілітаційних центрів, лікарських кабінетів, санаторіїв, пунктів безкоштовного харчування, осередків соціальної (гуманітарної) допомоги для надання допомоги особам із інвалідністю, ветеранам, самотнім людям похилого віку, заснування оздоровчих таборів для дітей-інвалідів та сиріт, дітей із малозабезпечених сімей, різноманітні варіації душпастирської роботи в будинках інвалідів, дитячих будинках та інтернатах, закладах виправної роботи тощо. У останні роки у зв'язку із російською агресією та тимчасовою окупацією частини української території, соціальна діяльність релігійних організацій доповнилася такими видами допомоги, як робота із вимушеними переселенцями, волонтерська допомога армії, робота із нужденними на лінії зіткнення тощо. Питання здійснення церквами соціального служіння розглядається як важливий елемент гуманітарної діяльності, спрямованої на зміцнення духовних підвалин українського суспільства та держави в цілому [5, с. 62].

Специфіка моделі державно-церковних відносин в Україні базується на тому, що церква (релігійні організації) в Україні відокремлена від держави. Отже, держава жодним чином не може втручатися, керувати, визначати зміст та практику здійснення релігійними організаціями соціального служіння.

Очевидно, що принцип відокремлення церкви від держави та держави від церкви виводить (цілком справедливо) з-під державної юрисдикції не лише вірування й переконання, а й поведінську діяльність, спрямовану на реалізацію цих вірувань і переконань [2].

Модель державно-церковних відносин, що склалася в Україні упродовж її незалежного буття (при всіх колізіях та складнощах) базується на засадах партнерства, взаємозацікавленості, взаємодії, співпраці.

Держава та релігійні організації виступають рівноцінними партнерами у цих відносинах.

Сфера релігії, міжконфесійних відносин виступає однією зі складових гуманітарної політики (як частини внутрішньої політики) України у площині реалізації та забезпечення прав та свобод релігійних організацій [4, с. 165].

Основними напрямками взаємодії держави та церкви в Україні на нинішньому етапі є: дотримання принципу відокремлення релігійних організацій від держави та невтручання у внутрішні справи один одного; подолання негативних наслідків відношення держави до релігійних інституцій у радянські часи; неприпустимість участі релігійних організацій у політичній діяльності, а також спроб політичних партій або лідерів використовувати релігійні організації у політичних цілях; удосконалення та відпрацювання правових механізмів на практиці у становленні партнерських відносин між державою і релігійними організаціями; сприяння у реалізації прав релігійних організацій та створення умов для їх нормального та всебічного функціонування; стимулювання релігійних організацій до милосердницької та доброчинної діяльності; забезпечення рівності усіх релігійних організацій перед законом, неприпустимість встановлення будь-яких переваг або обмежень однієї релігії або релігійної організації щодо інших; сприяння утвердженню взаємної поваги, терпимості та толерантності між релігійними організаціями та створення умов, що запобігають виникненню міжрелігійних, міжконфесійних конфліктних ситуацій [3, с. 44].

Роль та функції держави у площині державно-церковних відносин, реалізація нею управлінських функцій в гуманітарній сфері, полягає, в першу чергу, у захисті прав і законних інтересів релігійних організацій, зокрема і в площині здійснення ними соціально-значущої діяльності. Гармонізація відносин держави та релігійних організацій є тим визначальним фактором, який покладено в основу державної політики України у цій площині [6, с. 78]. Реалізація ними різноманітних форм доброчинної та милосердницької діяльності, згідно чинних норм українського законодавства, має відбуватися у форматі максимального сприяння та надання підтримки суспільно корисних ініціатив з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Функції реалізації державної політики у сфері релігії, забезпечення проведення державної політики щодо релігій і церкви та контроль за додержанням законодавства у сфері свободи совісті покладені на

спеціальні органи, діяльність яких передбачено законодавством. З 2010 р. ці повноваження виконувало Міністерство культури України. До грудня 2010 року, тобто до початку процесу «оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» повноваження щодо здійснення державної політики у сфері релігії були покладені на окремий орган – Державний комітет України у справах національностей та релігій. З 2011 до 2020 р. у складі Мінкульту діяв Державний департамент у справах релігій та національностей. Питання сприяння соціально-значущій діяльності релігійних організацій було покладено на Відділ сприяння соціальній та гуманітарній діяльності релігійних організацій.

У червні 2019 р. було створено Державну службу України з етнополітики та свободи совісті, як наступник Департаменту (втім, тільки у березні 2020 р. цей орган отримав статус юридичної особи), центрального органу виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури, молоді та спорту України (з березня 2020 р. – Міністра культури та інформаційної політики України). Новостворений орган входить до системи органів виконавчої влади та забезпечує реалізацію державної політики у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин в Україні. Функціонально цей орган займається питаннями реєстрації та контролю за дотриманням законодавства у сфері свободи совісті. Водночас колишній голова Департаменту у справах релігій і національностей А. Юраш у вересні 2020 р. повідомив про заснування ще одного органу – відділу з питань релігій у структурі Секретаріату Кабінету Міністрів України, що відповідатиме за урядову політику у згаданій царині в цілому, стратегічно та контролювати всі питання діяльності виконавчих органів в питаннях релігії [8].

Соціально-значуща діяльність релігійних спільнот в Україні здійснюється не в вакуумі, а змушена (часто через проходження різних формально-юридичних бюрократичних процедур) існувати в реаліях нашого соціуму, а отже, має регулюватися законодавчо. Діяльність релігійних організацій в Україні регулюється Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації» (1991 р.). Цим Законом прописується право релігійних організацій на створення добродійних закладів (притулків, інтернатів, лікарень тощо), утворення різноманітних товариств, братств, асоціацій та інших об'єднань для здійснення доброчинної, культурно-освітньої діяльності, спрямованої на гуманітарну та соціальну допомогу (ст. 23 Закону). Ці заклади, що створюються

релігійними організаціями, не мають статус релігійних, їх діяльність може відбуватися на основі власних статутів, але вони реєструються в порядку, встановленому не для релігійних, а для громадських об'єднань.

Закон України «Про соціальні послуги» визначає, що одним з напрямів державної політики у сфері надання соціальних послуг є залучення релігійних організацій до участі в реалізації цього Закону, а вони самі визнаються серед надавачів соціальних послуг недержавного сектору. Тим самим держава визнає релігійні організації в якості повноправного суб'єкта надавача соціальних послуг, визнає само їх право займатись цією діяльністю.

Згідно існуючої практики державно-церковних відносин (що також закріплене і законодавчо), сам факт існування релігійних організацій та здійснення ними своєї діяльності, може здійснюватися як у форматі юридичної особи, так і без такого. Релігійні організації мають повне право взагалі не повідомляти про факт свого існування органи влади. Втім, практика здійснення ними різних форм діяльності, зокрема і у соціальній площині, об'єктивно передбачає проходження цілої низки формально-бюрократичних процедур, що ставить питання саме юридичного оформлення своєї діяльності, набуття статусу юридичної особи.

Нюанс полягає й у тому, що право здійснення благодійницької та милосердницької діяльності визначається тим, чи закріплений цей напрямок у статуті цієї релігійної організації (реєстрація релігійних організацій як юридичних осіб здійснюється відповідно до їхньої статутної мети на час реєстрації). Тобто, якщо релігійні організації у статуті не прописують своє право займатися милосердницькою, благодійною, доброчинною діяльністю, створювати відповідні заклади, то і здійснювати цю діяльність громади не в праві. Втім, внесення положення про право релігійних організацій на заснування підприємств, зокрема і для здійснення соціальної діяльності, закріплене у самому українському законодавстві, а самі релігійні організації вносять у свої статuti (в частині мети та завдань діяльності) пункт про право організовувати доброчинну діяльність та створювати добродійні заклади, які можуть мати статус юридичної особи. Ці норми прописані в типовому статуті, і громади, навіть якщо не планують займатися цією діяльністю фактично, юридично закріплюють це право. Статuti релігійних громад закріплюють можливість створювати благодійні фонди, здійснювати добродійну діяльність. Законодавство України закріплює норму, що благодійні фонди, що мають право створювати релігійні організації, можуть мати у власності рухоме та

нерухоме майно, матеріальні та нематеріальні активи, кошти. Майно благодійного фонду релігійної організації призначене для благодійної безкорисливої діяльності, і не передбачає отримання прибутку від здійснення такої діяльності [9, с. 52].

Важливим моментом є й те, що релігійні організації в Україні визнаються державою як некомерційні (з важливим уточненням – якщо вони зареєстровані у порядку, передбаченому законодавством), тобто такі, діяльність яких не спрямована на одержання прибутку [10]. З одного боку, це передбачає для них такі ж умови оподаткування, як для благодійних організацій, з іншого – у разі ліквідації релігійної організації її активи мають бути передані іншій, що належить тій же конфесії [11, с. 34].

Практика реалізації державної політики у релігійній сфері, зокрема і в площині здійснення ними соціальної діяльності, передбачає низку інструментів державної підтримки. Серед найбільш поширених видів державної підтримки релігійних організацій, та таких, які відносяться безпосередньо до повноважень державних органів влади, є, наприклад, право на отримання будівель та майна у державній власності. Крім того, релігійні організації мають право на постійне користування земельними ділянками без сплати відповідних податків, застосовних до інших форм володіння землею.

В площині фінансового та матеріально-технічного забезпечення соціального служіння релігійні організації мають повне право звертатися за наданням та отримувати добровільні грошові та майнові внески від своїх віруючих, благодійників, спонсорів тощо. Окрім того, ще одним джерелом коштів може бути господарська діяльність, яку релігійні організації мають право здійснювати через відповідні заклади та підприємницькі організації, але – за тієї умови, що доходи від неї є некомерційними і повинні витратитися виключно на благодійні потреби. Правове регулювання практики надання гуманітарної допомоги передбачає, що релігійні організації визнаються отримувачами гуманітарної допомоги, та повинні бути зареєстровані в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги. Релігійні організації мають право проводити благодійну діяльність як самостійно, так і разом з відповідними благодійними організаціями, зареєстрованими в установленому законодавством порядку. Держава надає підтримку благодійній діяльності релігійних організацій для реалізації суспільно значущих програм, хоча, практика отримання гуманітарної допомоги часто стикається зі складними бюрократичними процедурами. В якості гуманітарної допомоги, яку

отримують релігійні організації із за кордону, частіше за все виступають одяг, побутова, медична техніка, товари повсякденного вжитку, книг релігійного спрямування тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Здійснення державними органами влади управління в галузі гуманітарної політики, одним з ключових має сферу державно-церковних відносин, зокрема здійснення релігійними організаціями соціально-значущої, благодійницької діяльності. Основною запорукою ефективної та плідної співпраці держави та релігії в Україні є максимальне сприяння та надання підтримки суспільно корисних ініціатив збоку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування релігійним організаціям у здійсненні ними такої діяльності. Роль держави у процесі здійснення релігійними організаціями соціального служіння у площині взаємовідносин з державою вимірюється в першу чергу законодавчим забезпеченням цієї діяльності. В першу чергу це стосується визнання права здійснювати таку діяльність та визначення формальних вимог до статутних засад та регулювання її зовнішніх аспектів, окреслення шляхів та форм реалізації державної підтримки соціальної діяльності релігійних організацій, регулювання формально-юридичних питань фінансового та матеріально-технічного забезпечення в частині, яка стосується суто зовнішнього регулювання цих питань збоку державних органів (державна не фінансує та не втручається у внутрішню діяльність релігійних організацій), правове забезпечення благодійництва та милосердництва, соціальне забезпечення працівників соціальних установ тощо.

Література:

1. Горбатюк С. Є. Соціальна функція держави в контексті забезпечення соціогуманітарної безпеки. *Вісник НАДУ при Президентові України* (Серія «Державне управління»). № 1. 2017. С. 84–90.
2. Попович В. М. Соціальне служіння (соціальна робота) як складник соціального вчення православної церкви: актуальні напрями взаємодії церкви і держави. Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал / голов. ред. Д. В. Яковлев; відпов. секретар І. В. Шамша; Міністерство освіти і науки України; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. Вип. 19. С. 74–76.
3. Небожук Р. А. Реалізація політики у сфері свободи совісті в системі державного управління: аналіз паттернів сучасної світової практики. *Державне управління: теорія та практика*. 2009. № 1 (9).

4. Котлярова Т. О. Основні напрями співпраці релігійних організацій з іншими суспільними інститутами в сучасній Україні. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: зб. наук. праць. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 34 (47). С. 43–49.

5. Сергієнко Л. В. Гуманітарна політика України: ідентифікація складових, об'єктів, суб'єктів та пріоритетів. *Вісник ЖДТУ. Серія Економіка, управління та адміністрування*. № 2 (88). 2019. С. 162–173.

6. Мартишин Д. С. Соціальна політика православних церков України в контексті державного управління. *Менеджер*. №1 (82). 2019. С. 59–67.

7. Музиченко Г. В. Державна політика України у сфері суспільно-релігійних відносин. *Грані*. 2014. № 11. С. 76–80.

8. У структурі Секретаріату Кабміну утворили відділ, який займатиметься питаннями релігії. URL: https://risu.ua/u-strukturi-sekretariatu-kabminu-utvorili-viddil-yakij-zajmatimetsya-pitannnyami-religiyi_n112280.

9. Новіков В. В. До питання про благодійну діяльність релігійних організацій. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2013. Вип. 10. С. 50–53.

10. Халецька А. А. Неприбуткові організації та їх значення в реалізації соціальної політики держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 3. 2010.

11. Пристінський І. О. Статут (положення) релігійної організації, як документ, що визначає її адміністративно-правовий статус. *Адвокат*. 2009. № 7 (106). С. 31–34.

References:

1. Ghorbatjuk S. Je. Socialjna funkcija derzhavy v konteksti zabezpechennja socioghumanitarnoji bezpeky. *Visnyk NADU pry Prezydentovi Ukrainy (Serija «Derzhavne upravlinnja»)*. # 1. 2017. S. 84–90.

2. Popovych V. M. Socialjne sluzhinnja (socialjna robota) jak skladnyk socialjnogho vchennja pravoslavnoji cerkvy: aktualjni naprjamy vzajemodiji cerkvy i derzhavy. Aktualjni problemy filosofiji ta sociologhiji: Naukovo-praktychnyj zhurnal / gholov. red. D. V. Jakovlev; vidpov. sekretar I. V. Shamsha; Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy; Nacionaljnyj universytet «Odesjka jurydychna akademija». Odesa, 2017. Vyp. 19. S. 74–76.

3. Nebozhuk R. A. Realizacija polityky u sferi svobody sovisti v systemi derzhavnogho upravlinnja: analiz patterniv suchasnoji svitovoji praktyky. Derzhavne upravlinnja: teorija ta praktyka. 2009. # 1 (9).
4. Kotljaro T. O. Osnovni naprjamy spivpraci religijnykh orghanizacij z inshymy suspiljnymy instytutamy v suchasnij Ukraini. Naukovyj chasopys Nacionaljnogho pedaghoghichnogho universytetu imeni M. P. Draghomanova. Serija 7: Religijeznavstvo. Kuljturologhija. Filosofija: zb. nauk. pracj. Kyjiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Draghomanova, 2015. Vyp. 34 (47). S. 43–49.
5. Serghijenko L. V. Ghumanitarna polityka Ukrainy: identyfikacija skladovykh, ob'ektiv, sub'ektiv ta priorytetiv. Visnyk ZhDTU. Serija Ekonomika, upravlinnja ta administruvannja. # 2 (88). 2019. S. 162–173.
6. Martyshyn D. S. Socialjna polityka pravoslavnykh cerkov Ukrainy v konteksti derzhavnogho upravlinnja. Menedzher. #1 (82). 2019. S. 59–67.
7. Muzychenko Gh. V. Derzhavna polityka Ukrainy u sferi suspiljno-religijnykh vidnosyn. Ghrani. 2014. # 11. S. 76–80.
8. U strukturi Sekretariatu Kabminu utvoryly viddil, jakyj zajmatymetjsja pytannjamy religiji. URL: https://risu.ua/u-strukturi-sekretariatu-kabminu-utvorili-viddil-yakij-zajmatimetsya-pitannjami-religiyi_n112280.
9. Novikov V. V. Do pytannja pro blaghodijnu dijalnistj religijnykh orghanizacij. Naukovi zapysky Ljvivsjkogho universytetu biznesu ta prava. 2013. Vyp. 10. S. 50–53.
10. Khalecjka A. A. Neprybutkovi orghanizaciji ta jikh znachennja v realizaciji socialjnoji polityky derzhavy. Derzhavne upravlinnja: udoskonalennja ta rozvytok. # 3. 2010.
11. Prystinsjkyj I. O. Statut (polozhennja) religijnoji orghanizaciji, jak dokument, shho vyznachaje jiji administratyvno-pravovyj status. Advokat. 2009. # 7 (106). S. 31–34.

For the Ukrainian state, the implementation of humanitarian policy in general and the implementation of policy in the field of freedom of conscience and the activities of religious organizations in particular, is an important factor in its socio-cultural and humanitarian development. Consequently, cooperation between the state and the church should be one of the priorities in the implementation of the state's socially significant functions. And since one of the

most important tasks of Ukraine's social policy is the social protection of the population, the dialogue between the state and religious organizations, the interaction of state and church in the field of social work, is one of the defining, key elements of the entire humanitarian system.

Dialogue between the state and religious organizations, the interaction between the state and the church in the field of social work is one of the important elements of the entire system of government in the humanitarian sphere. The role of the state is to provide comprehensive support and assistance to socially significant activities of religious organizations.

Among the main areas of interaction between the state and the church in Ukraine should be noted: improving and working out legal mechanisms and practices of partnership relations between the state and religious organizations, assistance in the realization of the rights of religious organizations and creation of conditions for their normal and comprehensive functioning; encouragement of religious organizations to charitable and charitable activities.

The role of the state is primarily in the legislative support of this activity. This applies to such issues as recognition of the right to carry out social activities, determination of formal requirements and regulation of external aspects of these activities, determination of forms of state support for social activities of religious organizations, regulation of formal and legal issues of financial and logistical support of religious organizations.

The main guarantee of effective and productive cooperation between the state and religion in Ukraine is the maximum assistance and support of socially useful initiatives on the part of executive authorities and local governments to religious organizations in carrying out such activities. The role of the state in the process of carrying out social service by religious organizations in the plane of relations with the state is measured primarily by the legislative support of this activity.